Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FMK UCM
Kód predmetu	KMEDV/26bdDIZO10/26
Názov predmetu	dezinformácie a fact-checking
Rozsah	2S
Počet kreditov	5
Vyučujúci	Mgr. Monika Prostináková Hossová, PhD. (prednášajúci), doc. PhDr. Viera Kačinová, PhD. (prednášajúci), Mgr. Anna Hurajová, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Záverečné hodnotenie je udelené na základe praktického písomného testu založeného na konkrétnych prípadoch (case studies) a aplikácii poznatkov nadobudnutých počas semestra. Písomná skúška predstavuje 100 % hodnotenia.

Záverečná hodnotiaca stupnica:
A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami ‹92 – 100 %›;
B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami ‹83 – 91 %›;
C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky ‹74 – 82 %›;
D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby ‹65 – 73 %›;
E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám ‹56 – 64 %›;
FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta ‹0 – 55 %›.

Úspešné absolvovanie predmetu podmieňuje tiež pravidelná účasť na výučbe. Povolené sú maximálne 2 absencie (t. j. max. 4 vyučovacie hodiny) bez udania dôvodu. V prípade individuálneho harmonogramu štúdia je nutná minimálne 50 % účasť na výučbe, pričom poslucháč absolvuje záverečnú skúšku v zmysle vyššie uvedených pokynov. Absencie nad rámec povoleného množstva sú zdôvodňované a ospravedlňované individuálne, avšak do úvahy sa berú len relevantné dôvody a nepredvídateľné závažné okolnosti.

Záverečné hodnotenie

Záverečné hodnotenie je udelené na základe praktického písomného testu založeného na konkrétnych prípadoch (case studies) a aplikácii poznatkov nadobudnutých počas semestra. Písomná skúška predstavuje 100 % hodnotenia.

Záverečná hodnotiaca stupnica:
A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami ‹92 – 100 %›;
B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami ‹83 – 91 %›;
C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky ‹74 – 82 %›;
D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby ‹65 – 73 %›;

E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám ‹56 – 64 %›;
FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta ‹0 – 55 %›.

Úspešné absolvovanie predmetu podmieňuje tiež pravidelná účasť na výučbe. Povolené sú maximálne 2 absencie (t. j. max. 4 vyučovacie hodiny) bez udania dôvodu. V prípade individuálneho harmonogramu štúdia je nutná minimálne 50 % účasť na výučbe, pričom poslucháč absolvuje záverečnú skúšku v zmysle vyššie uvedených pokynov. Absencie nad rámec povoleného množstva sú zdôvodňované a ospravedlňované individuálne, avšak do úvahy sa berú len relevantné dôvody a nepredvídateľné závažné okolnosti.

Výsledky vzdelávania

Študent po absolvovaní predmetu získa tieto vedomosti, zručnosti, kompetencie:

1) Teoretické zázemie (vedomosti):
• pozná komplexnú typológiu a špecifické charakteristiky dezinformácií, misinformácií, hoaxov, propagandy a hybridných hrozieb,
• rozumie konkrétnym motiváciám (politické, ekonomické, ideologické) a mechanizmom (aktéri, siete, taktika) šírenia dezinformácií v digitálnom prostredí, vrátane roly informačných bublín a komôr ozveny (echo chambers),
• má prehĺbené poznatky o psychologických mechanizmoch, ako sú kognitívne skreslenia, potvrdzovacia zaujatosť a rola emócií pri prijímaní a šírení falošných informácií,
• má znalosti o rôznych metodikách a konkrétnych nástrojoch pre overovanie faktov (OSINT, overovanie dát, analýza médií) a detekciu manipulácie,
• rozumie princípom a nástrojom využitia umelej inteligencie pre detekciu, analýzu a boj proti dezinformáciám.

2) Praktické zázemie (zručnosti):
• dokáže samostatne a systematicky overovať fakty, tvrdenia a informačné zdroje s použitím rôznych pokročilých online nástrojov a metodík,
• vie analyzovať a detekovať špecifické manipulatívne techniky a rétorické stratégie v textovom, vizuálnom a audio obsahu, vrátane obsahu generovaného AI (deepfakes, AI-generované texty),
• je schopný efektívne overovať vizuálny a audio obsah (napr. reverzné vyhľadávanie obrázkov, analýza metadát, posúdenie dôveryhodnosti AI-generovaného obsahu),
• dokáže formulovať, vyvracať a šíriť overené informácie a prispievať tak k transparentnejšiemu informačnému prostrediu,
• dokáže viesť odbornú diskusiu o význame a aplikácii fact-checkingu v praxi a o zodpovednosti v digitálnom prostredí.

3) Kompetencie:
• je schopný podieľať sa na zvyšovaní informačnej odolnosti jednotlivcov a spoločnosti,
• je schopný analyticky posudzovať komplexné informačné toky, identifikovať hybridné hrozby a riziká informačnej manipulácie,
• dokáže aplikovať etické a právne princípy pri overovaní faktov a v boji proti informačným poruchám,
• dokáže samostatne identifikovať, analyzovať a navrhovať riešenia pre konkrétne dezinformačné kampane a informačné výzvy.

Stručná osnova predmetu

Stručná osnova predmetu:
1. Typológia informačných porúch.

2. Propaganda a hybridné hrozby.
3. Aktéri a motivácie šírenia dezinformácií.
4. Psychológia dezinformácií.
5. Online prostredie a šírenie dezinformácií.
6. Základy a princípy fact-checkingu.
7. Metódy overovania zdrojov.
8. Overovanie vizuálneho a audio obsahu.
9. Umelá inteligencia a generovanie dezinformácií.
10. Umelá inteligencia a detekcia dezinformácií.
11. Prípadové štúdie z praxe I.
12. Prípadové štúdie z praxe II.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Druh predmetu: seminár
Typ predmetu (P, PV, V): P
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2 hodiny týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná
Časová záťaž študenta: 100 hodín

Odporúčaná literatúra

Hurajová, A. (2025). Kritické myslenie a kognitívne procesy. Tribun EU.
Kačinová, V. (2019). Fenomén fake news, hoaxov a konšpiračných teórií v kontexte mediálnej výchovy. Univerzita sv.Cyrila a Metoda.
Markoš, J. (2019). Sila rozumu v bláznivej dobe. Manuál kritického myslenia. N Press.
Nocun, K. , & Lamberty, P. (2021). Falšovaná pravda. O vplyve konšpiračných teórií na naše myslenie. N Press.
Šedý, J. (2021). Kritické myšlení. Galén.
Táborský, J. (2019). V síti dezinformací. Proč věříme alternativním faktům. Grada.
Vrabec, N. (2025). Stratégia na implementáciu špecifických oblastí digitálneho vzdelávania: Mediálna a informačná gramotnosť. Kritické myslenie. Odolnosť voči dezinformáciám. AI vo vzdelávaní. Univerzita sv. Cyrila a Metoda.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský